

SECȚIA DE ȘTIINȚE
ALE VIEȚII
A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI

bd. Ștefan cel Mare,1
MD-2001, Chișinău,
Republica Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02

E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

SECTION OF LIFE SCIENCES
OF THE ACADEMY
OF SCIENCES OF MOLDOVA

Ștefan cel Mare Ave, 1
MD-2001, Chisinau,
Republic of Moldova
tel: +(373 22) 21-05-02

E-mail: ssv.asm.md@gmail.com

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.7007.12

„Diversitatea artropodelor hematofage, a zoo și fitohelminților, vulnerabilitatea, strategiile de tolerare a factorilor climatici și elaborarea procedurilor inovative de control integrat al speciilor de interes socio-economic”, Prioritatea III. Mediul și schimbări climatice

Conducător de proiect: acad. TODERAS Ion

perfectat în baza audierii raportului științific anual al implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării la Adunarea Generală a secției Științe ale Vieții din 15 decembrie 2022 și a concluziilor experților.

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2022 - 20.80009.7007.12 ”Diversitatea artropodelor hematofage, a zoo și fitohelminților, vulnerabilitatea, strategiile de tolerare a factorilor climatici și elaborarea procedurilor inovative de control integrat al speciilor de interes socio-economic”, conducătorul proiectului acad. TODERAȘ Ion, Institutul de Zoologie

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „Aprobat”, cu calificativul general „Foarte bine” (29,7).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Foarte bine”.*

Reeșind din importanța primordială a subiectelor de investigație și a grupului de animale evaluat, scopul și obiectivele unor asemenea cercetări de anvergură precum sunt cele în cauză este pe deplin atins; ori, pe lângă importanța teoretică a unor asemenea investigații, acestea mai au și o valoare inestimabilă din punct de vedere aplicativ care, în mod direct sau indirect, se răsfrâng și asupra sănătății omului.

- Au fost elaborate procedee inofensive, biologice și fitoterapeutice de alimentare complementară și combatere a agenților parazitari la animale din fauna cinegetică, la pești și canide;
- Au fost stabiliți indicii gradului de infestare cu helminți al amfibienilor;
- Au fost elaborate procedee de management fitohelmintic inovativ, ecologic și inofensiv de reglare a fitohelmintozelor;

- a fost demonstrat universalismul modelului "Suma temperaturilor efective" pentru dezvoltarea artropodelor hematofage (căpușele ixodide, țânțarii hematofagi);
- Au fost genotipate, barcodeate, identificate speciile și hibridii de *Cobitis* din bazinul r. Cogîlnic, utilizînd markerii moleculari,
- Au fost testați și selectați compușii organici coordinați cu activități antifungice, bioinsecticid antivarroa cu perspective de aplicare în fortificarea sănătății polenizatorului *Apis mellifera*.
- A fost extinsă baza de date națională privind regiunile barcod,
- Au fost editate și analizate secvențe de ADN pentru coleoptere și pentru bacterii izolate din microflora dăunătorilor etc.

2. Diseminarea rezultatelor obținute – "Foarte bine":

Rezultatele științifice obținute au fost incluse în peste 50 de publicații - monografii, capitole în culegeri științifice, articole cu impact, teze în rezumat prezentate la cele mai înalte foruri științifice internaționale și naționale care au asigurat un nivel înalt de diseminare în societate.

- Monografii naționale – 2
- Articole din reviste cu factor de impact 4,0-5,0 – 5
- Articole din reviste cu factor de impact 5,0-6,0 – 1
- Articole în reviste din străinătate recunoscute – 1
- Articole în reviste din străinătate recunoscute, categoria B+, – 1
- Articole în reviste din Registrul National al revistelor de profil, categoria B, – 5
- Articole în culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova – 2
- Articole în lucrările ale conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 1
- Articole în lucrările ale conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 3
- Teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) – 23
- Teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova) – 1
- Teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 14

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – "Foarte bine".

- Brevete de invenții – 2
- Cerere de brevet de invenție – 1
- Cerere de brevet European – 1
- materiale la saloanele de invenție (medalii, diplome, prezentări)- Diploma – 17, diplome de excelență – 7, medalie de aur – 18, medalie de argint – 5, medalie de bronz – 1
- contracte științifice de cercetare-dezvoltare - 1.
- acte de implementare – 9
- teze de doctorat / postdoctorat susținute și confirmate în anul 2022 - 2;
- participări la emisiuni TV/radio – 1

Rezultatele obținute în proiect au fost materializate prin 9 acte de implementare și un contract de servicii de cercetare științifice. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute constă în actualizarea cunoștințelor specialiștilor din zoologie, zootehnie, biotehnologie cu noi date ce țin de abordarea taxonomică a trematodelor la amfibieni și reptile în condiții de factori climatici. S-a stabilit colaborare între specialiști helmintologi în plan internațional la implementarea metodelor biologice de combatere a helmintozelor, care vor asigura competitivitatea în Moldova

și UE. Apariția a 2 noi monografii va avea un impact esențial la studiul artropodelor hematofage, a zoo fitohelminților, a influenței factorilor climatici etc. Inovațiile științifice au fost brevetate, menționate cu numeroase distincții, diplome de excelență și medalii de aur în cadrul mai multor saloane internaționale de cercetări științifice, inovare și inventică, precum și introduse în practică, fapt certificat prin numărul mare de acte de implementare și al brevetelor de invenție.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Excelent”.

De notat că circa patruzeci la sută dintre cercetătorii implicați în realizarea acestui proiect sunt tineri specialiști; unii dintre ei au pregătit deja către susținere (2 persoane) tezele de doctorat. Printre efectivul de cercetare se află și doctoranzi, masteranzi sau specialiști (2) care fac postdoctoratul.

Concluzii, recomandări

Acest proiect este unul de o înaltă prestanță științifică și o valoare socio-economică înaltă care va avea un impact benefic și asupra întreg procesului de cercetare și de instruire a tinerilor specialiști implicați în proiect.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc